

El gust per la lectura

Isabel-Clara Simó

Fulletó sobre l'autora

Curs 2021-2022

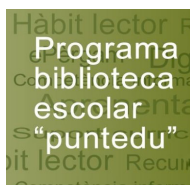
ESO

El gust per la Lectura 2021–2022

Opuscle sobre l'autora: Isabel-Clara Simó

Departament d'Educació
Subdirecció General de Plurilingüisme
Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Sergi Barceló i Trigueros

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempta de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n senti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Imatge de l'autora a la portada: <https://www.elpuntavui.cat/politica/article/1723464-mor-l-escriptora-isabel-clara-simo.html>

Imatge d'Alcoi a la portada: Turisme Comunitat Valenciana

D'altres gèneres: la novel·la juvenil, la poesia, el teatre i l'assaig

Isabel-Clara Simó es presenta, al llarg de la seua trajectòria, com una escriptora prolífica interessada en la gairebé totalitat dels gèneres literaris. Dins de l'òrbita de la narrativa, cal ressaltar, en primer lloc, el desenvolupament de l'anomenada novel·la infantil i juvenil. Conscient de la seua importància en la creació de nous lectors i en la tasca difusora de la pròpia literatura, és autora d'un conjunt de llibres d'aquestes característiques: *El secret d'en Toni Trull* (1986), *Raquel* (1992), *Joel* (1996), *De nom, Emili* (1998), *El Jordi i la sargantana* (2000), *Dora diu que no* (2006), *Els ulls de l'assassí* (2006), *Llir entre cards* (2014) i *Tzoé* (2015). *La veïna* (1990) i *El meu germà*

Pol (2008) són dos exemples de novel·les per a totes les edats que connecten especialment en aquesta voluntat de l'autora en mostrar històries atractives, centrades en personatges principals en crisi, que ens atraparan per a entendre l'evolució de la nostra època i de la nostra literatura.

Carles Cortés Orts

Escriptor i catedràtic de literatura catalana contemporània de la UA

Isabel Clara Simó: l'escriptura compromesa

Més de quaranta anys de producció literària fan que Isabel-Clara Simó haja estat l'escriptora de capçalera per a moltes generacions. O fins i tot, més important encara, la finestra a través de la qual molts lectors, sobretot joves, han accedit a la literatura catalana i a la lectura en general. Isabel-Clara Simó ha creat una obra immensa, ha elaborat un monument artístic que per si mateix ja té un gran valor, però a més ha col·laborat

com poca gent a engegar el procés de normalització cultural dels Països Catalans amb una veu personalíssima, preclara i inconfundible. La seua tasca creativa, al costat del periodisme i de l'activisme social, la va bastir amb referents de primer nivell, amb un bagatge acadèmic i cultural de primera línia, però sense perdre de vista qui hi havia a l'altra banda del procés creatiu: el seu poble. Cada paraula que va escriure és un

intent de diàleg sincer i honest amb el lector, al qual sempre el tingué en consideració i amb el qual tractà d'establir una relació intel·ligent de sinceritat creadora. Així i tot, la seua producció és popular perquè sempre ha defugit de l'elitisme academicista que amera alguns cenacles de la nostra cultura. I, vist en perspectiva però amb la urgència del present, era el que calia aleshores i és el que cal ara mateix per a sumar més lectors i més consumidors a la literatura catalana.

Des que Isabel-Clara Simó descobrí el català com a llengua literària a la universitat mai va deixar d'escriure, i ho féu en totes les formes que la literatura li ho permeté: novel·la, conte, poesia i teatre. La creació artística i la professionalització de la tasca com a escriptora s'accelerà quan abandonà la direcció de la revista *Canigó* i se centrà en l'escriptura. Aquesta tasca diària i autoimposada li ha valgut tota mena de reconeixements, però tot i el gaudi, no deixà de reconèixer la duresa de la feina: "els teus deplorables intents de convertir fang en or [...], és a dir, transformar idees, sensacions, situacions i llenguatges en

unes quantes pàgines que siguen llegibles, són una temeritat i una mortificació". Aquesta obsessió creativa li va portar a l'experimentació constant sobre el tractament de temes, estructures, veus narratives o construcció de personatges. Seguia, doncs, el consell de la Virginia Woolf: "Que no us faça por tractar cap tema".

El compromís

Tot i que en la seua obra podem espigolar traces del seu activisme feminista, l'autora tenia ben clar que la literatura no havia de caure mai en el panfletarisme: "*De cap manera una novel·la ha d'esdevenir un pamflet [...] Per a això ja tenim l'assaig i el mateix pamflet. Evidentment, en el rerefons del llibre hi ha la ideologia de qui escriu, però sempre m'he negat que els meus llibres esdevinguin un pamflet*" Sobre això, també diu que "*un llibre és com un quadre o una simfonia: existeix per plaer estètic i plaer intel·lectual, no per a convèncer ningú de res*". Dit això, si rellegim la literatura de Simó detectarem una tria de temes, de perso-

natges, situacions quotidianes, i fins i tot, de localitzacions que es relacionen indefectiblement en les tres potes que defineixen la sensibilitat ideològica de l'autora: la igualtat social, el feminisme i la llibertat nacional dels Països Catalans.

Però tot i el compromís com a activista, lluita contra els estereotips de gènere i s'esforça en la creació de personatges d'homes i dones diverses: “dones fortes, però també dèbils, dones víctimes, però també botxines, dones lluitadores, però també submises, dones diverses que defugen dels estereotips”.¹ Tota la seua producció literària en va plena d'aquesta visió real i realista de la dona i alguns personatges femenins han estat, paradoxalment, elevats a la categoria d'estereotip per haver trencat els motlles del que s'espera d'una dona: segurament, Júlia, tot i que fou la primera novel·la publicada de l'autora, conté tots els elements contradictoris dels quals participaran molts altres personatges femenins i masculins de la seua producció posterior. No debades, Maria Àngels Francés apunta en aquesta mateixa direcció, sobretot perquè tot parlant del llibre *Dones*, podem aprofitar el comentari per a la construcció de personatges femenins de *La veïna*:

“Però no hi busqueu, sempre, models positius, dones fortes per a imitar, en què emmirallar-se; [...] l'autora deia que hi havia en les seues pàgines dones víctimes i dones victimaires, tan o més perverses que els seus opoents masculins”.²

Deixant de banda l'eix feminista, a les novel·les de Simó tampoc no trobarem cap proclama per la justícia social, però si hi garbellem bé, ens adonarem com per boca del narrador o d'algun personatge trobem la veu incisiva i mordaç que caracteritza els seus articles d'opinió. Sense anar més lluny, a *La veïna* i a *El meu germà Pol* es detecten algunes al·lusions sobre la forma de veure certs aspectes de la societat contemporània: el món de la banca i el capitalisme:

“em revelava que també tota la meua vida havia estat grisa i mesquina, que no érem, jo, i el senyor Mascaró, i en Germà, i tot la trepa, altra cosa que volves de pols, granets de sorra d'una gran maquinària que giravoltava implacable, a despit de si trepitjava els granets de sorra, febles, insignificants i tots iguals que alimentaven el seu mecanisme” (*La veïna*, p. 143);

O la utilitat de la justícia i la capacitació dels cossos policials i els militars: “El rellogat és un coronel retirat, el senyor Manzano, un home vell i dolç, i amb sentit de l'humor, una virtut que mai no tenen els militars” (*La veïna*, p.97); “A nosaltres (els policies) ens demanen obediència militar, no ser llestos i que no comprometem ningú. Tinc la impressió que si els que manen es trobessin un dia sense delinqüents, tindrien un disgust dels grossos” (*La veïna*, p. 184); “Tothom volia seguretat. Tothom volia arrecerar-se de la tamborinada, tothom es cagava a les calces. ¿Hi ha algú interessat en la justícia? ¿Hi ha algú que realment estigui disposat a posar els criminals entre reixes?” (*La*

1 Jordi Tormo i Santonja (2020), *Isabel-Clara Simó. Una veu lliure i compromesa*, Ara Llibres, Barcelona, p. 38.

2 M. Àngels Francés Diez (2015), “Isabel-Clara Simó i la rebel·lió de gènere: una aproximació”, *Caràcters*, núm 71, p. 29.

veïna, p. 212). Així mateix, és fonamental com la visió sobre els “altres” es manifesta en majúscules en la història del Pol, de manera que el contrast entre la família benestant i la incomprensió i la manca d'empatia pels desfavorits posa de manifest l'interès de l'autora per la justícia social i per les desigualtats que existeixen encara hui en dia.

En aquest sentit, és interessant el que planteja l'autora amb la història que encapçala el capítol 8 de *La veïna*, el qual no té res a veure amb la trama i esdevé un parèntesi a mode de relat breu, encapsulat en un paràgraf i que ben bé podríem haver-lo trobat en un dels seus articles d'opinió com a pretext per a denunciar la precarietat en què viuen moltes persones. Es tracta d'una anècdota del narrador que viu en primera persona al metro: “*tota la misèria d'una vida petita i esclafada*”. És en aquest context social on l'autora l'interessa situar la novel·la i és on el protagonista, en aquest cas el Leo, ha decidit instal·lar-se per sempre.

L'altre gran eix de la seva personalitat, el nacional, tampoc no el trobem explícit com a material narratiu i literari. Tanmateix, l'univers literari de l'autora s'ancora en la geografia dels Països Catalans. En aquest cas, tant *La veïna* com *El meu germà Pol* són històries urbanes que ocorren als carrers de Barcelona. Així i tot, no deixa d'aprofitar els seus personatges per a treballar altres localitzacions i tornar al seu País Valencià. En el cas de *La veïna*, La Blanca li explica al Leo que té uns cosins de València, on en una de les seves visites va patir un oblit que no és capaç d'explicar. Més endavant, tornarem a trobar aquest mateix cosí, en Jaume Ferris, com a desencadenant de la trama ja situat a Barcelona com a metge de l'hospital de Sant Pau. Pel que fa a *El meu germà Pol*, també trobem uns familiars de la Vall d'Albaida que són clau per a entendre el tarannà familiar del pare de la Mercè i l'actitud que mostra davant els problemes socials. La presència valenciana també la detectem en alguna tria lèxica i morfosintàctica, que tot i no ser la de les veus dels personatges, no dringa en cap cas.

Sens dubte, la veu narrativa d'Isabel-Clara Simó ha estat una de les més reconeixibles del panorama literari català. Remeneu per les seues històries, atzarosament si voleu, i gaudiu de l'enginy de l'ofici de l'escriptura, atreviu-vos a anar més enllà de les paraules i feu-vos vostra aquesta al·coiana que ja és patrimoni de tota la catalanitat.

Sergi Barceló i Trigueros